

Kliimaminister Yoko Alender
Rahandusminister Jürgen Ligi
Riigikogu keskkonnakomisjoni esimees Igor Taro

28.08.2024 nr 13-11/904

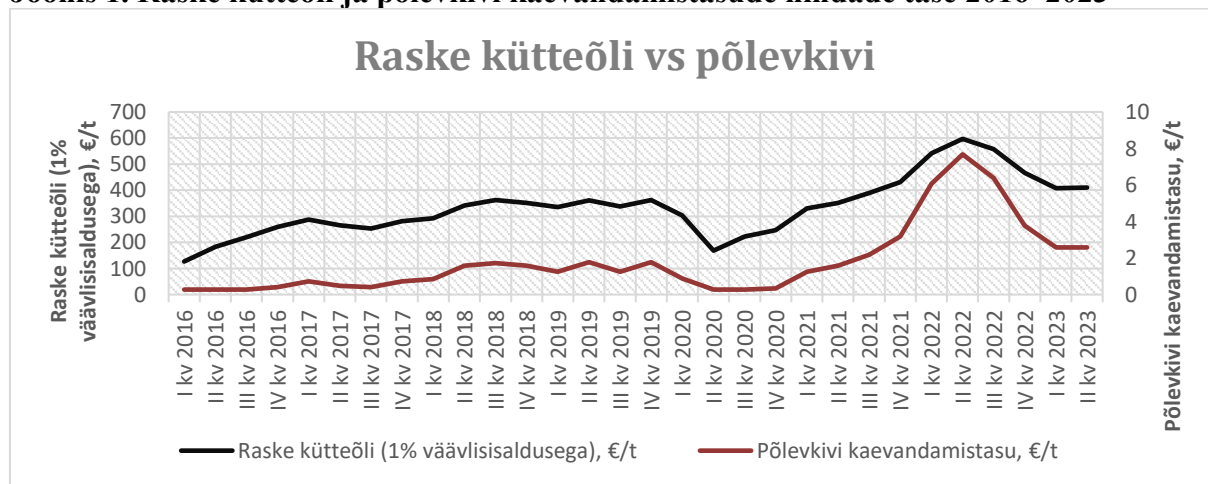
Ettepanek keskkonnatasude seaduse muutmiseks – õlitootmiseks kasutatava põlevkivi kaevandamisõiguse tasu osaliseks suunamiseks Ida-Viru Keskkonnaprogrammi

Vastavalt KeTSi § 9¹ lõikele 4 teeb Vabariigi Valitsus vajaduse korral ettepaneku energaetilise maavara kaevandamisõiguse tasumäära ülempiiri tõstmiseks, kui see on vajalik ettenähtavas perioodis õiglase tulu teenimiseks. Lähtuvalt sellest ja et põlevkivi, kui riigile kuuluva maavara tasustamisel, lähtutakse riigi tulu teenimise eesmärgist ja põlevkivist toodetavast lisandväärtusest, tõsteti põlevkivi kaevandamisõiguse tasu ülemmäära 13 euronit tonni kohta 2023. aastal tehtud seadusemuudatusega, mis jõustus 1. juulist 2024.

Nimetatud ülemmäär võimaldab kujundada Vabariigi Valitsuse 7. juuli 2016. a määruse nr 75 „Riigile kuuluva maavara kaevandamisõiguse tasumäärad” sellise tasumäärade astmestiku, mis on piisavalt lai ja arvestab võimaliku raske kütteõli turuhinna tõusuga.

Senine süsteem on olnud stabiilne ja turupõhine, raske kütteõli hinna tõusmisel suureneb ka makstav kaevandamisõiguse tasu (joonis 1), mis moodustab nende ettevõtete müügitulust 2-3% sõltumata sellest, mis on raske kütteõli maailmaturu hind. Ehk siis kui raske kütteõli hind on kõrge, siis on müügitulu suur, aga samas makstakse ka rohkem kaevandamisõiguse tasu.

Joonis 1. Raske kütteõli ja põlevkivi kaevandamistasude hindade tase 2016–2023

Põlevkivi kaevandamise maht jääb aastani 2035 prognoositavalt samale tasemele, mis praegu – koos kadudega 13-14 miljonit tonni aastas, millest enamus (90%) kasutatakse õlitootmises.

Ettepanek on tõsta õlitootmises kasutatava põlevkivi kaevandamisõiguse tasu 1 euro tonni kohta – seda alates 400 eurot/tonn kütteõli hinna puhul – ja suunata see lisanduv 1 euro tagasi Ida-Viru maakonda pikaajalise põlevkivitööstuse poolt tekitatud kahjude leevendamiseks, loodushoiuks ning inimese elukeskkonna parendamiseks. Maksimum tasumääraks saaks sellisel juhul 14 eurot/tonn praeguse 13 eurot/tonn asemel. Lisanduv raha suunata juba Kliimaministeeriumi ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) poolt moodustamisel olevasse KIKi Ida-Viru Keskkonnaprogrammi.

Seadusemuudatus tuleks kehtestada 2024. aasta lõpuks ning see jõustuks 1. juulist 2025. Keskkonnaprogrammi lisanduv raha oleks riigipoolseks jätkuks Õiglase Ülemineku Fondile, mille vahendid suuremas osas lõppevad 2027.aastal.

Ettepanekut on varasemalt tutvustatud Riigikogu keskkonnakomisjonile, Riigikogu fraktsioonidele, kliimaministrile ja rahandusministrile.

(Seadusemuudatusega otseselt ettevõtjatele mõju ei kaasne, kuna muudatus tuleb lisaks teha ka Vabariigi Valitsuse 7. juuli 2016. a määruses nr 75 „Riigile kuuluva maavara kaevandamisõiguse tasumäärad“. Määruse muutmine tähendab, et tasumäärad hakkaksid tõusma alates raske kütteõli väärtusest 400 eurot/tonn ja jõuavad maksimumini (peale muudatust 14 eurot/tonn) raske kütteõli väärtusel 650 eurot/tonn. Rakenduv tasumäär sõltub seega raske kütteõli hinnast. Mõju avalduks alles kõrgema hinna, st ka ettevõtjate suurema tulu korral, mistõttu ülemmäära tõstmine ei erine põhimõtteliselt juba kehtestatud tasuastmestiku mõjust.)

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Piret Hartman

Regionaal-ja põllumajandusminister

Teadmiseks: Ida-Viru Omavalitsuste Liit

Jaanus Purga

jaanus.purga@agri.ee